

Lubica Shannon	1,2
Konferencia v Melbourne	3
Valentína Tuhá	4

Slovenské ZVESTI

Martin Kukučín	5
Zuzana Chalupová	6
Detský kútik	9
Zo stola výboru	10

Informácie o aktivitách slovenskej komunity v Melbourne

Ročník IX

Číslo 1/2020

Vydáva ASAV, PO Box 263, Kew

www.asav.org.au

PROFIL Z KOMUNITY

Lubica Shannon

Lubica, vieme o Tebe, že sa momentálne dost' venuješ práci v slovenskej, ale i českej komunite. Si novozvolenou podpredsedníčkou Českého a slovenského filmového festivalu Australasia, videli sme Ťa v úlohe moderátorky Vodafest festivalu a Jarmokov a máš na starosti aj organizáciu slovenských táborov pre Slovenskú školu v Melbourne. Ako si sa ku komunitnej práci vlastne dostala?

Pri hľadaní práce som sa zoznámila s Andreou, Slovenkou žijúcou v Melbourne. Andrea bola (a stále je) mojím dobrým anjelom – zaslala ma do miestnych zvykov, ukázala, kde nakupovať, a medzi iným spomenula aj slovenskú komunitu v Melbourne a ich akcie. Človek prirodzene inklinuje k rodnému jazyku, keď je v cudzej krajine. Navštívila som popoludňajšie stretnutie Slovákov, zoznámila sa s príjemnými



ľuďmi a sľúbila účasť na ďalších akciách. Pani Kráľová, vtedajšia predsedníčka Združenia austrálskych Slovákov vo Viktórii (ZASV), a pani Kapusta, dlhodobá členka, predsedníčka, momentálne pokladníčka ZASV a riaditeľka Slovenskej detskej besedy v Melbourne, ma pozvali na Kongres zahraničných Slovákov v Austrálii v roku 2002 v Melbourne. Po prvý raz v živote oblečená v slovenskom kroji som vívala účastníkov kongresu chlebom a soľou.

Aké boli Tvoje začiatky v Austrálii?

Po prilete do Melbourne pred 19 rokmi sa mi celkom rýchlo začalo dariť. Do Austrálie som dorazila po 4-ročnom pobyte v Londýne s cambridgeským certifikátom z anglického jazyka, so slovenským diplomom o úspešnom absolvovaní Pedagogickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Prešove, trojročnou učiteľskou praxou a povolením pracovať v Austrálii. Po niekoľkých telefonátoch na inzeráty v lokálnych novinách (haha, áno, vtedy ešte boli pracovné ponuky inzerované v novinách), ma zamestnali ako asistentku v súkromnej škôlke St. Anargiri v Oakleigh. Detičky boli veľmi milé, učiteľský zbor bol fajn, ale bola to celkom iná práca, na akú som bola

zvyknutá z nášho školského systému. Keď sa naskytla príležitosť štipendia a ďalšieho štúdia, neváhala som a začala študovať po večeroch informatiku.

Prečo zmena kariéry a čím sa teraz živíš?

Rolu zohralo viacero faktorov. Vtedy sa mi zdalo dosť nefér, že slovenské pedagogické vysokoškolské vzdelanie nie je plne uznávané v Austrálii. Ak by som chcela zostať v učiteľskej profesii, bolo potrebné absolvovať univerzitné štúdium znova v Melbourne. Ďalším faktorom bola podvedomá potreba zmeny. Prečo IT? Už od malička som pozorovala môjho dedka pri opravách televízorov, kamier, rádii, zaujímalo ma, čo je vo vnútri tých čarovných skriniek. A tiež som videla kariérny prospekt pre ženu v informatike. Počas večerného štúdia sa mi podarilo získať prácu v IT úseku v neziskovej štátnej organizácii Victoria Legal Aid (VLA). Postupne som sa vypracovala na manažérsku pozíciu a momentálne pracujem pre Austrálsku federálnu vládu vo Fair Work Commission ako ICT Business Support Team Leader.

Čo Tvoj osobný život?

Večernému štúdiu IT vďačím za stretnutie s manželom. I keď sme

KRVAVÉ SONYTY

P.O. Hviezdoslav

*Kto zapríčinil tento úpadok,
zorusovanie, zdivočenie mravov?
Čo ľudstvo zvedlo s ducha
veličavou
vbrst' do bahna? Ký upír to a mlok,
z prs' sajúci mu i dnes žitia mok,*

*krvožíznivec s večnou záhou
žhavou?
Ech, sebeckvo! to! — a niet nad
ohavou
tou zvíťaziť, vojsk, rekov po dnešok.
Hej, ono krivdí, hnetie, zdiera, týra*

*svevolne, kde len stihne, slabšieho;
hoc zem je pre všetkých dost'
šírošira,
chce, aby strela sa len pre neho;
ba končiny si svojí všehomíra,
kams' v prázdne vytiskajúc iného...*

študovali na rovnakej škole, počas štúdia sme sa nikdy nevideli, zoznámenie prebehlo na graduácii, na pódiu, kde nám obom boli udelené DUX Awards – ceny za najlepších študentov ročníka vo svojich odboroch. Naše priateľstvo sme otestovali spoločnou cestou okolo sveta. Okrem Japonska, Talianska, Španielska, Kanady a USA sme navštívili aj Čechy a Slovensko, kde sa Jonathanovi veľmi páčilo. Bol nadšený z výhľadu z Lomnického štítu a z perfektnej lyžovačky v Lomnickom sedle. Dodnes na to spomína ako na najkrajší zážitok z cesty okolo sveta. Po návrate sme sa rozhodli spolu žiť a založiť si rodinu.

Vráťme sa do súčasnosti. Prečo si zainteresovaná v slovenskej komunite v Melbourne?

Narodenie mojich dvoch synov vo mne vyvolalo obrovskú túžbu stretávať sa so Slovákami, rozprávať po slovensky a hlavne učiť moje deti slovenčinu, slovenskú kultúru, tradície i históriu, proste poznať krajinu, odkiaľ pochádza ich mama. Slovenské pikniky a akcie organizované ZASV boli na to výbornou príležitosťou. Pani Marta Kapusta prišla s návrhom založiť pre deti v Melbourne Slovenskú školu. Oslovila ma, či by som jej spolu s Ivkou Havrilovou a Danielou Bučkovou mohla pomôcť myšlienku zrealizovať. Všetky tri sme kvalifikované učiteľky a spájalo nás aj to, že sme svoje detičky chceli viesť k slovenčine. Slovenská detská beseda v Melbourne bola slávnostne otvorená v júli 2012. Začiatky boli náročné, pamätám si, že som niekedy vyučovala so svojim 2-ročným synom na rukách. Učiteľstvo v škole a členstvo vo výbore ZASV som po viac ako dvoch rokoch musela prerušiť kvôli pracovnému vyťaženiu v novom zamestnaní.



Ponechala si si ale organizáciu táborov pre slovenské rodiny na Phillip Islande, ako to všetko vzniklo?

Myšlienka tábora vznikla spontánne, keď sa Slovenská školička pomaly rozrastala, rodičia žiakov sa veľmi radi stretávali, pomáhali v škole a rozprávali sa ešte dlho po skončení vyučovania v parku. Napadlo nám, že by bolo dobré spojiť príjemné s užitočným a vyraziť si na víkend niekam k moru, kde by sa rodiny mohli uvoľniť, relaxovať a pokonverzovať po slovensky. Po obsiahlom prieskume vhodných lokalít to jasne vyhral tábor CYC Phillip Island v prímorskom mestečku Cowes. Vďaka obetavým učiteľkám, ktoré organizujú dopoludňajšie školské aktivity, tiež dobrovoľníkom, ktorí sa starajú o popoludňajšie tvorivé dielne a športové aktivity a podpore ZASV, si tam už 7 rokov rodičia s deťmi chodievajú oddýchnuť a zabaviť sa. Dobré meno tábora sa rozšírilo i za hranice Viktórie a tento rok sme privítali rodiny aj zo Sydney a Canberry. Samozrejme, že 8.ročník je už naplánovaný na posledný novembrový víkend. Snáď sa znovu vydarí.

Popri iných aktivitách venuješ svoj voľný čas aj Českému a slovenskému filmovému festivalu v Austrálii (CASFFA). Prečo?

S myšlienkou pomoci pri organizovaní festivalu som sa pohrávala už od prvého ročníka festivalu, ale mladá rodina, deti a práca mali prioritu. Pred dvoma rokmi som dostala pozvanie stať sa členkou CASFFA, posilniť slovenské zastúpenie vo výbore a pomôcť s organizáciou festivalu. Komunitná práca ma vždy naplňovala a obohacovala a nie je to inak ani v CASFFA. Veľa sa učím, získavam nové skúsenosti, nové kontakty spolupracujem s komunitou, s partnermi, sponzormi, s produkčnými agentúrami, s filmovými ústavmi, niekedy aj priamo s režisérmi atď. Motivuje ma hlavne to, že na festival sa slovenská a česká komunita každoročne teší a navštevuje ho, bez záujmu obecnstva by nebol ani festival.

Čo nám môžeš prezradiť o ďalšom ročníku Českého a slovenského filmového festivalu v Melbourne?

Haha, zatiaľ len to, že bol zvolený nový výbor a že plány a prípravy na 8. ročník CASFFA v Melbourne a Canberre sú už od novembra minulého roku v plnom prúde. CASFFA plánuje znovu spolupracovať s filmovým klubom Cinemateque v Melbourne, ale výber filmov na tohtoročný festival nás ešte len čaká. Ako každý rok by sme radi nášmu publiku priniesli horúce novinky, ale i kvalitné archívne filmy. Do kín chceme tiež prilákať austrálske obecnstvo a prezentovať slovenské a české umenie a našu kultúru.

Aké máš záľuby, čo rada robievaš vo voľnom čase, keď nejaký vôbec existuje? A ako sa stavia k tvojej dobrovoľníckej práci tvoja rodina?

Každý si musí nájsť čas na oddych a doplnenie energie, „z prázdneho pohára sa nikto nenapíje“. Rada si prečítam dobrú knihu, dlhšie pospím, rada si vycestujem na víkend k oceánu alebo do hôr, kde nie je telefónny signál ani wifi. Už dlhé roky (s prestávkami) sa venujem tancu Balboa – je to druh swingu. Lekcie navštevujem už pomenej, ale rada si sem-tam cez víkendové popoludnia zájdem zatancovať s tanečnou partiou na živú hudbu. Tiež sa zúčastňujem na austrálskych i medzinárodných tanečných sústredueniach. Tanec milujem už od detstva. Hm, a čo na to rodina? Podporuje ma, manžel síce nerozpráva po slovensky, ale rozumie mojej potrebe byť v kontakte s rodnou krajinou a jej kultúrou. Aj obe deti vedia po slovensky. Už od malička som s nimi rozprávala po slovensky, obaja navštevovali aj Slovenskú školu a komunitné akcie, sledovali slovenské rozprávky, čítali sme im každý večer slovenské knihy. Nemalú zásluhu na tom, že si deti slovenčinu doposiaľ udržali, má moja mamka. Ona s nimi každodenne komunikuje výlučne v slovenskom jazyku. A, samozrejme, sú to aj pravidelné návštevy Slovenska, na ktoré sa deti vždy veľmi tešia. Radi sa so mnou túlajú po Košiciach, mojom rodnom meste, ale i po celom Slovensku, milujú halušky, pirohy, vyprážený syr aj kofolu.

Text a foto: Autor

SYLVIA POLIAKOVÁ

Konferencia o ľudských právach marginálnych komún

V dňoch od 10. 2. 2020 do 12. 2. 2020 sa v Melbourne uskutočnila jedinečná medzinárodná konferencia o aktivizme, marginalizovaných ľuďoch a ľudských právach: „Aktivism at Margins“. Po dvoch rokoch organizácie sa svetová akademická pôda stretla v Hlavnom divadle Univerzity RMIT, aby prediskutovali súčasnú situáciu ochrany ľudských práv a aktivizmu z každého kúta sveta. Konferencia bola organizovaná pod záštitou Fakulty médií a komunikácie Univerzity RMIT, ale zúčastnili sa na nej aj akademické osobnosti zo Spojených štátov, niektorých štátov Ázie, Južnej Ameriky a Blízkeho východu. Práve kvôli tomuto jedinečnému regionálnemu zastúpeniu sa mi dostalo obrovskej pocty reprezentovať Európu ako jedinej zo všetkých účastníkov. Konferencia bola rozdelená na niekoľko sekcií. Jej hlavnou časťou boli prednášky a diskusie s predstaviteľmi aktivizmu a boja za ochranu práv domorodých Austráľčanov. Medzi týmito významnými osobnosťami som mala možnosť spoznať napríklad pani Dr. Victoriu Greeve- Williams, prvú domorodú Austráľčanku, ktorá sa stala profesorkou v Austrálii. Medzi ďalšími bol Gary Foley,



hlavná tvár vládnej rezistencie v sedemdesiatych rokoch, ktorá sa zaslúžila o vznik aboridžinárskej vlajky, alebo profesorku Patriciu Hills-Collins, ktorá je známa akademička zaoberajúca sa ochranou práv amerických Afričanov v Spojených štátoch.

Medzi ďalšie sekcie patrili ochrana práv žien, aktivizmus v Latinskej Amerike a Hongkongu, umenie a ľudské práva a ochrana životného prostredia. Môj príspevok bol v sekcii o ochrane marginalizovaných ľudí, konkrétne som prezentovala utečeneckú situáciu na maďarsko-srbských hraniciach, ich postavenie a zároveň som aj poskytla svoje dojmy z mojej dobrovoľníckej činnosti v utečeneckých táborech počas európskej migračnej krízy v roku 2016. Bolo mi ctou prezentovať jedinú tému o probléme

marginalizovaných ľudí v Európe, konkrétne zo strednej Európy, keďže v týchto končinách je to menej diskutovaná téma. Tešila som sa úprimnému záujmu od poslucháčov, ktorých táto téma neuveriteľne prekvapila a zaujala.

Celá konferencia vrátane môjho príspevku prebiehala v Melbourne Town Hall a Hlavnom divadle RMIT. Krásne priestory pridali na vážnosti tejto udalosti a každý účastník prispeje svojim článkom aj do spoločnej publikácie. Ako sprievodné akcie tejto konferencie sa pokrstili dve knihy vydané kľúčovými rečníkmi a bola vystavená stála expozícia portrétov osobností, ktoré sa zaslúžili alebo stále bojujú o postavenie domorodých austrálskych obyvateľov. Konferencia odhalila mnoho otázok a publikácia bude plná zaujímavých príbehov, z ktorých môže čerpať akademické aj neakademické obecstvo.

Poznámka: Sylvia Poliaková, absolventka štúdia Medzinárodných vzťahov na UMB v Banskej Bystrici, je v súčasnosti učiteľkou slovenčiny pre dospelých v Slovenskej detskej besede v Melbourne.



Spomienka - 2.výročie vraždy Jána a Martiny

Valentína Tuhá

My, mladí vonku, alias noví nepriatelia

Pomaly kráčam domov z obchodu prázdnyimi ulicami. Sú asi tri hodiny, ale aj piatok drží ľudí v práci minimálne do piatej. Napriek zamračenému počasiu všade panuje letné dusno.

Vstupujem na chodník, vedúci k nášmu domu. Automatickým pohybom otvorím schránku, očakávajúc účet za elektrinu, ďalší leták na pizzu alebo v najlepšom prípade – nič.

Tento raz tu ale čaká veľká obálka s dokrčenými rohmi. A leták na pizzu. A nanešťastie aj účet za elektrinu.

7. február. Tak predsa to prišlo! Schytím všetku poštu, otvorím vchodové dvere a letím hore schodiskom. Prudko otvorím dvere bytu a takmer sa zabijem na stále nerozbalenom odšŕavovači, ktorú doniesli dnes ráno.

Rýchlo dokrívam do obývačky, hodím papiere na stôl a v napätí otvorím obálku. Pošta je otvorená do piatej, všetko sa stíha ešte dnes!

Vo veľkej obálke čakajú dve menšie a vôlebné lístky jednotlivých strán.

Pozorne si prečítam adresu na obálke, na ktorú sa posielala naspäť, a na moje prekvapenie zisťujem, že na nej figuruje nesprávne smerovacie číslo.

Je to omyl? Je to zámer? Tak či onak, niet času na konšpirácie, aj tak to pošlem expresne (čiže „slovenská“ obálka pôjde do expresnej a na tú vypíšem adresu ešte raz a správne).

Vyberiem preferovaný vôlebný lístok, zakrúžkujem šťastlivcov a všetko pripravím na odoslanie.

Zhrabnem kľúče, opatrne odsuniem odšŕavovač z chodby do kuchyne a letím na poštu.

O desať minút som tam. Vbehnem do malej miestnosti s veľmi nepríjemným umelým svetlom a našťastie na pošte nie sú takmer žiadni ľudia. Len jedna pani zápasí v úzkom priestore s



kočíkom, ale aj tak je už na odchode.

„Dobrý deň, prosím Vás, chcem toto poslať najrýchlejšie, ako sa dá!”

Nevzrušený ujko za priehradkou pozrie do mojej rozpálenej tváre a s pokojom odpovedá:

„Samozrejme. Dá sa to poslať expresne. Bude to 39 dolárov.”

Ej. Taká cena za vyjadrenie svojho hlasu. (Podala som si žiadosť už v decembri; verím, že keby to bolo odoslané skôr, nemuselo ma to stáť nič.)

Navyše mám oblečené jednoduché tričko, basketbalové kraťasy a vlasy urobené len tak (čistý slovenský a-čo-že-idem-do-obchodu štýl) a v tomto prevedení stále vyzerám ako stredoškolačka. Ujkov tón vety vyjadroval očakávanie, že to nevezmem.

„Jasné, môže byť! Kde mám čo vypísať?” poviem bez váhania.

Podá mi obálku, všetko vypíšem, ešte raz sa ma opýta na nejaké detaily pri tom, ako zadáva údaje do počítača.

Zaplatím, ujo mi dá účet s číslom listu, aby som mohla vidieť, kde sa list nachádza na ceste.

„Príde Vám aj SMS.”

Super. Ujkovi poďakujem a s dobrým pocitom sa v dusne poberám domov.

Lenže sranda ešte nekončí.

Len čo zavriem dvere bytu, pípne mi SMS. „Vaša zásielka bola úspešne odoslaná do Slovinska! Vašu zásielku môžete sledovať pod číslom...”

Kdeže toto ide??

Letím naspäť na poštu. Už aj vravím ujovi, že to je Slovakia, nie Slovenial! Vyberie list z vaku s listami pripravenými na odoslanie. Prelepí kód nanovo a opraví aj údaj v počítači.

O desať minút mi príde nová SMS. Tentoraz so správou, že list naozaj pôjde na Slovensko.

Toto bol piatok.

Je sobota, obed. Opäť mi príde SMS.

“Vaša zásielka úspešne dorazila na Slovensko. Dáme Vám vedieť, keď bude doručená na miesto určenia.”

No, aspoň tak, keď už to toľko stálo. Dúfam, že na Slovensku to už zvládnem doručiť na mestský úrad v priebehu najbližších dvoch týždňov (a podľa SMS, ktorá mi prišla 13.2., to našťastie aj zvládl).

Dúfam, že ste si tiež skontrolovali adresy na svojich obálkach a možno tiež obetovali tých 40 dolárov (alebo danú sumu, potrebnú na rýchle doručenie). Je to síce pálka, ale naše Slovensko to v konečnom dôsledku môže stať oveľa viac. A ak naše hlasy zavážia, možno začne svitať aj na lepšiu budúcnosť, ktorú nebudú neustále brzdiť červené semaforey alebo hnedé zákopy, aké raz už Európu prevalcovali.

Valentína Tuhá v súčasnosti žije v Melbourne, tiež prispieva do slovenského denníka SME ako blogger v SMEblog.

Martin Kukučín

160.výročie narodenia



Martin Kukučín patrí k najvýznamnejším slovenským spisovateľom. Podľa literárneho vedca Oskára Čepana videnie skutočnosti očami dedinského človeka sa stalo „východiskom Kukučínovho vývinového novátorstva, ktorým slovenskú prozaickú tvorbu doviedol na prah jej modernej epochy.“

Kukučínove diela sa preslávili dôverným vykreslením života dedinského človeka v jeho každodennej i sviatočnej podobe. Túto tematiku pretvoril na suverénnu súčasť „vysokej“ literatúry a rovnako povýšil hovorovú slovenčinu na literárny jazyk.

Narodil sa 17. 5. 1860 v Jasenovej vlastným menom Matej Bencúr a pochádzal z rodiny slobodných sedliakov. Napriek tomu vyrastal v kultivovanom prostredí čulých kultúrnych a pedagogických aktivít. V Jasenovej pôsobili počas Kukučínových chlapčenských rokov také osobnosti ako Ctibor Zoch, predstaviteľ „štúrovskej“ generácie, alebo Ján Kožehuba, pedagóg a autor slovenských učebníc.

Po absolvovaní stredoškolských štúdií na slovenskom gymnáziu v Revúcej, v Turčianskom Sv. Martine, Banskej Bystrici a na učiteľskom ústave v Kláštore pod Znievom sa mladý Matej Bencúr vrátil do rodnej dediny, kde v rokoch 1878 — 1884 pôsobil ako učiteľ.

Roku 1883 uverejnil v Národných novinách prvú poviedku a od tých čias pravidelne publikoval svoje práce najmä v Slovenských pohľadoch. Učiteľské povolanie ho však neuspokojovalo, navyše sa svojmu rodisku postupne odcudzoval.

Práve v tomto období začínajú vznikať jeho prvé prozaické práce ovplyvnené spočiatku konvenciami sentimentálnej literatúry, skoro sa však priklonil k folkloristicko-dokumentárnej línii dobovej literatúry.

Po maturite v Šoproni od roku 1885 študoval medicínu v Prahe, kde sa aktívne zúčastňoval činnosti kultúrneho spolku slovenských študentov Detvan (dva roky bol jeho predsedom). V tomto prostredí sa oboznámil s aktuálnymi myšlienkovými trendmi, ako boli tolstojizmus, darwinizmus, pozitívizmus, rovnako sa zapájal i do dobových diskusií o „realizme“ v literatúre a umení.

Nesmierne inovatívne pôsobí i jazyk jeho próz, čerpajúci z hovorových zdrojov živej slovenčiny, podporujúci dialogickú štylizovanosť textov. Poviedkam nechýba ani Kukučínov typický harmonizujúci pohľad na vzťahy človeka, jeho prostredia a tradície, ktorý však nie je výrazom jeho „láskavého“ a nekonfliktného postoja k dedinskému životu, ako sa traduje v učebniciach, ale vychádza z presvedčenia, že život je riadený samoregulatívnymi silami.

Vo svojich vrcholných poviedkach, prechádza Kukučín od zobrazovania dedinského života v jeho každodennosti k riešeniu zložitejších spoločenských a mravných problémov, hľadá vhodnejšie výrazové prostriedky na úrovni kompozície, do textov sa pomaly vkráda skepsa a disharmonické tóny.

Po ukončení medicíny v roku 1893 odišiel Martin Kukučín na lekárske miesto do Dalmácie na ostrov Brač, no naďalej udržiaval kontakty so

Slovenskom. Po problémoch s návratom sa tam oženil a usadil. Hoci vo svojich prózach siahal po miestnych námetoch, jeho tvorivé metódy sa nezmenili. Po niekoľkých prózach, cestopisných črtách vznikol Kukučínov román Dom v stráni (1903 — 1904), zachytávajúci nielen príbeh nerovnej lásky mladého statkára a sedliackeho dievčaťa vopred odsúdenej na neúspech pre okolnosti, ktoré autor interpretuje ako prirodzené (tradícia, stavovské rozdiely), ale aj postupný rozklad patriarchálneho sedliactva.

V roku 1907 sa Kukučín s manželkou vysťahoval do Južnej Ameriky, kde pôsobil ako lekár medzi chorvátskymi vysťahovalcami. Bol mimoriadne obľúbeným lekárom, členom a funkcionárom viacerých svojpomocných spolkov. Počas svetovej vojny stratil takmer úplne styk so Slovenskom. Po vzniku Československej republiky však hneď hľadal možnosť návratu a nadviazal písomný kontakt s Jozefom Škultétyom. Návrat na Slovensko musel odložiť pre hospodársku krízu v Chile, ktorá mu znemožňovala usporiadať si majetkové veci. V lete 1922 sa Kukučín aj s manželkou vydal na cestu do vlasti a znovu začal literárne tvoriť. V rokoch 1923- 1925 býval striedavo v chorvátskych mestách a kúpeľoch no chodil však na dlhšie návštevy na Slovensko. No ani zmenené pomery po vzniku Československej republiky nedokázali Kukučina presvedčiť, aby sa vrátil domov a tak sa natrvalo usadil v Chorvátsku, kde aj zomrel 21. 5. 1928 v Pakraci pri Lipiku.

Pochovaný bol najprv v rodinnej hrobke Didoličovcov na záhrebskom cintoríne Mirogoj, 29. októbra 1928 jeho telesné pozostatky uložili na Národnom cintoríne v Martine.

*Zdroje: K. Kráľová, P. Kráľová, refreaty.sk, zlatyfond.sme.sk
Edícia: Lukáš Pajánk*

95.výročie narodenia **Zuzany Chalupovej** — insitnej maliarky z Kovačice



Umením naivných a insitných maliarov a vojvodinských Slovákov, som nadšená od nepamäti. Keď sa mi cez Facebook ozvala Daniela Markušová, slovenská aktivistka z Padiny, ešte som netušila, kde ma toto spoznanie zavedie. Zdôverila som sa s mojou láskou ku kovačickým maliarom. Moja naivná otázka, či by bolo možné si zakúpiť obraz od Zuzany Chalupovej, mojej najobľúbenejšej maliarky, sa stretla s tichom. Sú vzácne ako zrnká zlata.

Pri našom prvom osobnom stretnutí s Danielou v Detve, kde sprevádzala skupinu detí a kovačických maliarov, som do daru dostala krásny kalendár s reprodukciami mojej obľúbenej maliarky. Následné pozvanie do Padiny a Kovačice mi splnilo môj sen. Zúčastnila som sa na oslavách 210. výročia založenia Padiny, Petrášovho Dvora, detskej svadby v Kovačici a navštívila som ateliéry úžasných insitných umelcov. Ďakujem ešte raz za nezabudnuteľný zážitok.

Dovoľte, aby som vám slovami Oli Glocikovej-Jonáš priblížila život a tvorbu tejto skromnej slovenskej umelkyne z Kovačice.

Zuzana Chalupová, insitná maliarka svetového mena, sa narodila 5. februára 1925 v Kovačici. Mama Zuzana, ako ju mnohí volali, svoj prvý obraz namaľovala v roku 1964 a prvú samostatnú výstavu mala v roku 1968 v Dubrovniku. Štetca sa nevzdala a tvorila až do smrti.

Milovala deti a veľmi túžila po vlastných. Tento sen sa jej nikdy nesplnil a zomrela bezdetná. Práve preto boli deti ústredným motívom jej tvorby, a tak svojimi obrazmi stvorila svet, kde bolo plno detí. Zuzane Chalupovej sa však do istej miery splnil sen, lebo ešte za života dostala to najkrajšie prímenie, po ktorom tak túžila, mama Zuzana – mama všetkých detí.

Maliarsky svet Zuzany Chalupovej je vymyslený detský svet, v ktorom si ona stvárnila svoju imaginárnu dcéru Katarínu, a tá je znázornená na všetkých jej obrazoch. Katarína má vždy ružové šaty, čiže kovačický ľudový kroj. Postavičku Kataríny Chalupová znázornila od jej narodenia, cez krstiny, školské dni, detské hry, práce na poli, confirmáciu až po dospelosť. Aj dospelých maľovala ako deti, rozlišovali sa iba tým, že muži mali fúzy. Kunsthistorici často hovoria, že Chalupová je maliarka detskej duše. Mama Zuzana, alebo ako ju nazývajú „teta sveta“, sa snažila stvoriť a zobraziť optimistický, lepší



svet, kde existujú iba ľudia s detskými tvármi, ktorí sú lepší, úprimnejší a šťastnejší.

Častými motívami jej obrazov bola zima, kovačický kostol, biblické motívy, situácie z každodenného života a práce, ako aj kŕmenie domácich zvierat, pranie bielizne, dojenie kráv, okopávanie kukurice a iné aktivity, ktoré sa vykonávajú na dedine. Často maľovala interiér starých sedliackych domov, znázorňovala príbehy dedinského života, zvyky a obyčaje svojich rodákov Slovákov z Kovačice.

Zuzana Chalupová sa zapísala do dejín aj ako veľká humanistka, lebo svoje diela darovala aj na charitatívne účely UNICEF, UNESCO a Červenému krížu. Svoje olejomaľby nie raz venovala aj v prospech cirkvi a svojej rodnej Kovačice. Dňa 1. augusta roku 2001 po kratšej chorobe vo veku 76 rokov umrela v Belehrade. Zuzana Chalupová je pochovaná na kovačickom cintoríne.

Sviatok – nesviatok, u maliarky (a niekdajšej výšivkárky) bolo rušno. Chalupovej chalupa na Čaplovičovej sa denne plnila zvedavými očami a pozornými ušami. Rozprávačkou bola hostiteľka: tá teta celého sveta bola neobyčajne obyčajná žena. Vyžarovala z nej obrovská aktivita. Presedela hodiny a hodiny „na dúšok“ pred stojanom. S elánom i „eroplánom“ a slovenským krojom obehla svetové poludníky a rovnobežky: Dubrovnik, Paríž, Zürich, New York, Ženevu, Tokio, Montreal, Jeruzalem, Londýn, Viedeň, Bayroit (Nemecko), Bratislavu, Brusel... Jej životný názor akoby vyvierať z jednej zo zásad Jána Amosa Komenského: „Buď takým, aby sa každý potešil, keď vstúpiš do izby bohatého či chudobného.“ A veru sa z jej prítomnosti tešili hlavy štátov – Juhoslávie, Slovenska, Japonska, Rakúska, Francúzska. Zostala sama sebou takmer do posledných chvíľ života.

Pri príležitosti nedožitých 95. narodenín Zuzany Chalupovej v Bratislave, v mestskej časti Petržalka, v novej štvrti Slnečnice, pomenovali ulicu podľa Zuzany Chalupovej.



Text a foto: MK a Kulpin.net

Čo robíme v slovenskej komunite

AUSTRALIA DAY

Tohto roku sme sa zúčastnili na Australia Day Parade v Melbourne pod záštitou ZASV ASAV a tak reprezentovali našu slovenskú ale aj českú komunitu vo Viktórii. Bolo to úspešne navrátenie ku každoročnej tradícii, na ktorej sa kedysi naša komunita pravidelne podieľala, no bola na pár rokov prerušená.

Zišli sme sa v hojnom počte a v dobrej nálade v nedeľu ráno na Swanston Street. Austrálske vlajky viali všade navôkol a medzi nimi, tie naše slovenské. Niektorí účastníci sa vystrojili do pestrých tradičných krojov alebo športových dresov, ktoré sa prirodzene zosúladiť do rôznorodosti farieb a motívov iných kultúr naprieč celou ulicou. Svieža a radostná nálada sálala od každej komunity či už vo forme tradičnej hudby a tanca, alebo komunikácie s vedľajšími kultúrnymi združeniami. Tento sprievod farieb a hudby sa vydal naprieč hlavnou ulicou za početnej účasti návštevníkov až k Národnej Galérii Victoria, kde sa pokračovalo s tanečnými a hudobnými vystúpeniami.



Ďakujeme Štefanovi Tučekovi za úspešnú organizáciu a účastníkom za krásny deň a hojnú účasť na tohtoročnom Australia Day Parade v Melbourne. Je to úžasná príležitosť na naše zviditeľnenie nielen v Austrálii ale aj vo svete, podeliť sa o našu kultúru a začleniť ju do rôznorodej rodiny multikultúrneho Melbourne. Radi by sme spravili účasť našej komunity na tomto pochode každoročnou tradíciou a dúfame, že sa vidíme aj o rok.

Text: Lukáš Pajánk

Čo robíme v SDB

Škola sa nám začala



Fašiangy v škole



Kalendár plánovaných podujatí

MAREC – DECEMBER 2020

13. Apríl	Veľkonočný piknik v Ruffey Lake Park	Od 11.00
5. Júl	Deň zahraničných Slovákov a Oslava sv. Cyrila a Metoda	17.00
23. August	Obed so seniormi a výborom ZASV	12.00
4. Október	Piknik v Ruffey Lake Park – varíme guláš	11.00
27.-29. November	SDB – tábor Phillip Island	14.30
5. December	Mikulášsky piknik v Ruffey Lake Park	11.00

DETSKÝ KÚTIK

Veľkonočné tradície na Slovensku a v Austrálii

Veľká noc, veselá a pestrofarebné sviatky jari, so sebou prinášajú rozmanité zvyky. Niektoré sú príjemné a iné by sme si - že, dievčatá? - asi radi odpustili. Keď sa chlapci prirútia za zvukov korbáčov, aby nás náležite vyšľahali, poteší nás snáď jedine skutočnosť, že im to popoludnie môžeme beztrešne vrátiť studenou sprchou.

Každý z nás si ale určite vybaví aj rad príjemných činností, spájaných výhradne s Veľkou nocou. Na Veľkonočný pondelok ľudia na Slovensku ale aj v Maďarsku oslavujú Mokry pondelok. Muži z dediny oblievajú dievčatá vedrami vody a tie im za odmenu dávajú veľkonočné vajcia. Táto tradícia sa spája s pohanskou vierou, že rituál prinesie dobrú úrodu.

Aké tradície sa ale dodržiavajú v iných krajinách? Kým v Amerike zajačik nosí deťom vajčká a cukrovinky, v Nórsku sa čítajú veľkonočné kriminálne romány. Iné kultúry skrátka majú vlastné jedinečné, hoci možno trochu svojrázne, oslavy Veľkej noci.

Austrálsky bojkot králikov

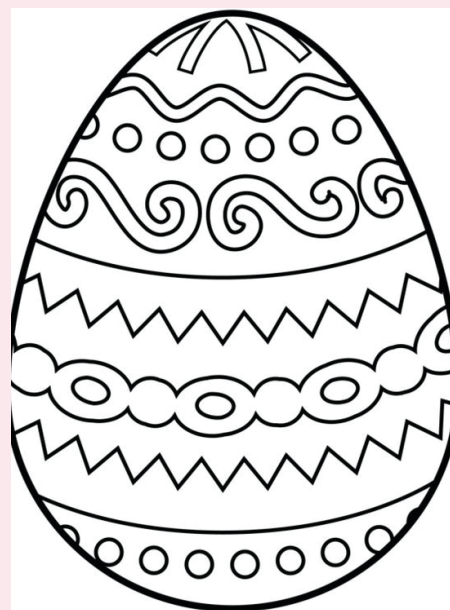
V roku 1991 spustila spoločnosť Rabbit-Free Australia kampaň, ktorá nahradila klasického veľkonočného zajačika bandikutom králikovitým, roztomilým zvieratkom, ktoré je skôr známe pod menom veľký Bilby. Tento tvor s dlhými ušami králika pripomína.

Prečo sa však Austráľčania tak úporne bránia bežnejším králikom? Lebo sú tu považovaní za škodcu, ktorí ničia plodiny a pôdu. Bilby je oproti tomu ohrozený druh a spoločnosť vyrábajúce čokoládové dobroty venujú časť výnosu z veľkonočných predajov na jeho záchranu.

Veľkonočné riekanky

Uplietol som korbáčik,
taký pekný nemá nik.
Ten korbáčik pohladká
všetky známe dievčatká.
Keď dostanem vajččko,
vyšľahám len máličko.

Komu ja vajččko darujem,
toho ja úprimne milujem.
Komu ja vajččko dám,
toho veľmi rada mám.



Veľkonočná hrudka



- 2 l mlieka
- 20 vajec
- 2 PL soli
- 1 KL mletého čierneho korenia
- nasekanú pažitku alebo petržlenovú vňať
- 70 g chrenu
- 200 – 250 ml šľahačky

Postup:

V 2 litroch studeného mlieka dobre rozmiešame 20 vajec. Pridáme soľ a mleté čierne korenie. Za stáleho miešania zmes pomaly privedieme do varu. Na ochutenie aj pre farebnosť pridáme nasekanú pažitku alebo petržlenovú vňať. Miešame dovtedy, kým sa tekutá zmes nezmení na hrudkovitú hmotu. Potom vypneme plameň a zmes necháme chvíľu vychladnúť.

Pripravíme si sitko s čistou gázou alebo utierkou. Zmes opatrne precedíme cez gázu, vzniknutú hmotu zaviažeme a zavesenú ju necháme vychladnúť do druhého dňa.

Hotovú, vychladnutú hrudku pokrájame: Pažitka alebo petržlen vytvorí v reze pekný vzor. Na tanieri môžeme ozdobiť šľahačkou, do ktorej vmiešame postrúhaný chren. Pre farebnosť môžeme pridať aj pásiky kapie.

Zo stola výboru

Členovia výboru zhodnotili tohtoročnú účasť na Jarmoku v Šumave ako veľmi pozitívnu. Zisk z langošov bol obstojný aj napriek novej konkurencii. Nákup vlastných stánkov sa preukázal ako dobrá investícia nakoľko už v tomto smere sebestační.

Mikulášskemu pikniku sa dostalo dobrej odozvy, no mali sme veľmi malú účasť. Preto sa výbor rozhodol pre budúci rok zosúladiť Mikulášsky piknik so slávnostným ukončením školského roka v Slovenskej Detskej Besede a spojiť tieto dve udalosti v jedno. Účasť na Australia Day Parade bola zhodnotená ako veľký úspech a vyjadril sa súhlas s ďalšou účasťou v nasledujúcich rokoch.

Výbor taktiež prerokoval nadchádzajúce aktivity medzi ktorými sú výlet loďou do Geelong, Veľkonočný piknik a Deň Zahraničných Slovákov, obsah budúceho vydania Slovenských zvestí, dátum nadchádzajúcej schôdze a návrh na nového člena výboru, Rastislava Kovala.

Sylvia Poliakova sa dobrovoľne podujala na organizáciu grantov pre ZASV. Taktiež sme prejavili záujem našej účasti na ďalších kultúrnych podujatiach, kde by sme mohli predávať langoše.

Zasadnutie výboru ZASV sa uskutočnilo 2. februára v Kew East.

BLAHOŽELANIE

90. NARODENINY DINA VÁŇOVÁ

V marci sa v zdraví dožíva 90.rokov Bernardína Váňová. Zanietená folkloristka a milovníčka nádherných ľudových krojov, Slovenka rodom, Češka manželstvom, úžasná kuchárka. Toto všetko, a aj viac, sa dá povedať o tejto dáme, ktorá sa vekom pomaly vkráda do rodiny deväťdesiatnikov.

Dina Váňová sa narodila 12.marca 1930 vo Veľkých Bezanoch, ktoré sú dnes súčasťou mesta Topolčany.

Pani Váňová, Dina, teta, toto sú oslovenia tejto výnimočnej Slovenky s veľkým srdcom, s láskou k folklóru, ale aj krajanskej komunite v Melbourne. Málokterá oslava, piknik, či koncert je bez účasti tejto neúnavnej spoločenskej duše. Elegantná, s košíkom plným výborných koláčov, či iných dobrôt je vždy vítaná na krajanských podujatiach. Žiadna tombola sa neobíde bez darčiekov od pani Váňovej. Patrónka slovenskej školy – Slovenskej detskej besedy, ktorej darovala celú kolekciu detských krojov.

Málokedy chýba na vystúpeniach detí, či už na Vodafeste, kultúrnom festivale Čechov a Slovákov, alebo krojovej zábave v Lavertone, či v Sokole na oslave Dňa zahraničných Slovákov, alebo iných oslavách na Šumave. Jej medovníčky nechýbajú na Oslave Sv.Václava. Oblieka do krojov naše učiteľky, detičky na tieto udalosti. Komunita si to veľmi váži a je jej za to veľmi vďačná.

Pri príležitosti Stretnutia krajanov na Veľvyslanectve SR v Canberre 22.2.2020 zapožičala Dina Váňová piešťanské kroje. Tieto budú vystavené na reprezentačné účely s úmyslom šírenia a zviditeľnenia kultúrneho dedičstva Slovenska v Austrálii.

Združenie austrálskych Slovákov zo srdca praje ešte veľa príjemných chvíľ v kruhu rodiny a našej komunity. Mnoga leta, teta. Ďakujeme.





SLOVENSKÁ DETSKÁ BESEDA V MELBOURNE

SLOVENSKÝ JAZYK

VÝUČBA V ŠK.ROKU 2020 OD SOBOTY 8.2.

Hawthorn Community House
32 Henry St., Hawthorn

Deti od 14.30 - 17.15
Dospelí od 14.30 - 17.00

Radí vás všetkých privítame a tešíme sa do videnia v škole!

TRIEDA DETÍ
PREDŠKOLSKÉHO
VEKU
5 - 7 rokov

TRIEDA DETÍ
ŠKOLSKÉHO
VEKU
8 - 15 rokov

SKUPINA DETÍ
2 - 4 roky

TRIEDA DOSPELÍ
ZAČIATOČNÍCI
A POKROČILÍ



Melbourne, Austrália

slovaklittleschool@gmail.com
Marta Kapustová 0437 699 690
Nora Kovarciková 0432 636 578



Consulate
austrálskeho
zväzku
v Melbourne



Viete, že...

Proglas, Konštantínov básnický predslov k prekladu Biblie, sa považuje za prvú písomnú prácu napísanú v literárnom staroslovanskom jazyku.

Astronomické hodiny (orloj) v Starej Bystrici v Kysuckom kraji, ktoré zobrazujú Sedembolestnú Pannu Máriu - patrónku Slovenska, sú najpresnejšie astronomické hodiny na svete.

Prvého júla 1783 v Bratislave (neskôr známej ako Prešporok) mestský úradník Daniel Tállay začal vydávať každé dva týždne Prešpurské noviny, prvé slovenské noviny v slovakizovanej češtine.

Vystáhovalctvo Slovákov na Dolnú zem, ktorí sa usadili na území znovuzískanom Maďarským kráľovstvom od Turkov, prebiehalo v troch fázach (v rokoch 1690, 1711 a 1745)

Obec Príkra, je najmenšou dedinou na Slovensku, a má len 12 obyvateľov.

Technická priemyselná škola v Košiciach, ktorá bola založená v roku 1872, je najstaršou strednou školou v Strednej Európe.

ZDRUŽENIE AUSTRÁLSKÝCH
SLOVÁKOV VO VIKTÓRII VÁS
SRDEČNE POZÝVA NA CELODENNÝ

VÝLET LOŽOU DO GEELONG

NEDEĽA 8 MAREC 2020 O 10:00

MIESTO STRETNUTIA:

PORT PHILLIP FERRIES DOCKLAND TERMINAL
30 VICTORIA HARBOUR PROMENADE,
DOCKLANDS VIC 3008

CENY LÍSTKOV: \$31 V PRÍPADE SKUPINY NAD 25 LUDI
\$36 V PRÍPADE SKUPINY DO 25 LUDI
SENIORI (ČLENOVIA ZASV) ZDARMA

KONTAKT: LUKÁŠ PAJÁNK - 0427774356
PATRIK POLČER - 0410545031

INZERCIA A OZNAMY

RADIO SLOVAKIA INTERNATIONAL

Z Bratislavy do celého sveta!

“Tu Bratislava! Vysielame pre všetkých Slovákov žijúcich v zahraničí. Prinášame vám správy, zaujímavosti, reportáže, aktuálny. Denne zo Slovenska, ideme do celého sveta!

Milí priatelia, staňte sa spoluvyrobcami vysielania, ktoré pripravuje Radio Slovakia International. Napíšte nám o vašich podujatiach, aktivitách, ale aj o zaujímavých osobnostiach žijúcich vo vašom okolí. Na korešpondenciu od vás sa tešíme na adrese: ingrid.slaninkova@rozhlas.sk



It s heaps nice to meet you!

Lucia Gajdosova
Graphic Designer

0481 224 229
hello@heapssmall.com
heapssmall.com



Preklady & tlmočenie
do slovenského jazyka

Nora KOVARČIKOVÁ

nkovarcikova@gmail.com
+61 432 636 578

NAATI akreditovaná
prekladateľka & tlmočička
pre slovenský jazyk
9 Athlstone Road
3754 Doreen VIC, Austrália



**Easy
Peasy
Removals**

0431 74 74 11

info@easypeasyremovals.com.au

WEBSTRÁNKA VE VYSLANECTVA

www.mzv.sk/canberra je naďalej hlavnou stránkou, ktorú veľvyslanectvo aktualizuje a nachádzajú sa na nej dôležité informácie.

Všetky konzulárne informácie prosím adresujte na cons.canberra@mzv.sk

Vysielanie v slovenskom jazyku si môžete naladiť každú nedeľu večer od 19.00 do 20.00 na SBS2 FM.

Vysielanie je možné počúvať aj na internete na stránke

www.sbs.com.au/slovak



ZASV a SDB hľadajú kvalifikované učiteľky materskej školy a prvého stupňa základnej školy.

INFORMÁCIE - slovaklittleschool@gmail.com

Redakčná rada: Lukáš, Janka, Patrik, Lucia a Marta
Grafická úprava – Lucia Gajdošová
Zodpovedný – Výbor ZASV
Korigovala Dr. Alena Záborská
Ročník IX.
Komunitné oznamy budú inzerované zdarma.

Dary na produkciu Slovenských Zvestí sú vítané.

Slovenské zvesti - pozývajú prispievateľov a nádejných novinárov, aby sa pridali k mladému kolektívu Redakčnej rady.

Info: Patrik Polcer
patrik.polcer@gmail.com

Slovenské zvesti sú vydávané za podpory Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí.



S finančnou podporou
**Úradu pre Slovákov
žijúcich v zahraničí**